

ปัญหาอุปสรรคจากการติดตามผลการดำเนินงานของกรมป่าไม้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ผลจากการติดตามการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในภาพรวมของกรมป่าไม้ ทั้ง 3 รอบ ได้แก่ รอบ 6 เดือน รอบระหว่างปี และรอบ 12 เดือน โดยการขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์มที่สำนักแผนงานและสารสนเทศกำหนดขึ้นในแต่ละรอบของการติดตามผล รวมทั้งการติดตามผลในพื้นที่ปฏิบัติการจริง เมื่อนำข้อมูลมารวบรวม ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ที่	นามปัญหา
ปัญหาอุปสรรคพื้นฐานในภาพรวม	
ด้านงบประมาณ	
1	<p>งบประมาณไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณในภารกิจป้องกันรักษาป่า กล่าวคือ มากกว่าร้อยละ 80 ของงบประมาณที่หน่วยป้องกันรักษาป่าได้รับการจัดสรร เป็นค่าจ้างเจ้าหน้าที่ตามบันทึกข้อตกลงกับกรมบัญชีกลาง งบประมาณที่เหลือจึงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อาทิ สาธารณูปโภค ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าวัสดุสำนักงาน ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง อีกทั้ง หน่วยงานต้องดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายข้างต้น รวมทั้ง วัสดุน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นที่มีราคาเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีข้อจำกัด ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ - งบประมาณในภารกิจป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน กล่าวคือ การดำเนินงานประสานความร่วมมือ เพื่อติดตาม สนับสนุน และให้คำแนะนำกับเครือข่ายไฟป่า การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การลาดตระเวน การตรวจสอบจุดความร้อน และการดับไฟป่า ซึ่งจุดไฟป่าแต่ละจุดมีระยะทางค่อนข้างไกล ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สำหรับใช้เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง และค่าสาธารณูปโภค - งบประมาณในภารกิจส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ กล่าวคือ เนื่องจากมีรายละเอียดในการดำเนินงานค่อนข้างซับซ้อนและมีหลายขั้นตอน เช่น ประชาสัมพันธ์รับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ติดตามขั้นตอนการยื่นใบคำขอ ตรวจสอบสภาพพื้นที่ที่ขอเข้าร่วมโครงการ ติดตามให้คำแนะนำผู้เข้าร่วมโครงการ ตรวจสอบรับรองผลการปลูกต้นไม้ของผู้ร่วมโครงการ โดยการลงพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละแปลง มีการลงพื้นที่เฉลี่ย 3 ครั้ง นอกจากนี้หลายพื้นที่มีระยะทางค่อนข้างห่างกัน จึงส่งผลต่อการใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น
2	<p>อัตราค่าครองชีพบางแห่งโดยเฉพาะพื้นที่ที่ถูกประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ สูงกว่าอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ที่ตรวจป่าตามบันทึกข้อตกลงกับกรมบัญชีกลาง ทำให้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หน่วยปฏิบัติจึงจัดหาเจ้าหน้าที่ตรวจป่า ฯ ได้ยากกว่าพื้นที่อื่น ๆ</p>

ที่	นามปัญหา
3	อัตราราคางานต่อหน่วยสำหรับงานปลูกป่าทั่วไปไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยเป็นค่าแรงงาน ประมาณร้อยละ 75 ค่ากล้าไม้/เมล็ดพันธุ์ ประมาณร้อยละ 20 เหลือเป็นค่าใช้จ่าย/วัสดุเพียง ร้อยละ 5 ในขณะที่มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายกิจกรรม เช่น การสำรวจและรังวัดแนวเขต การถาง การเก็บ ธิบ สุม เผา ทำทางตรวจการ ทำแนวกันไฟ ฯลฯ และเมื่อเทียบกับราคาค่าแรงงานในแต่ละพื้นที่ และค่ากล้าไม้/เมล็ดพันธุ์ รวมถึงไม่มีค่าแต่ละชนิด มีราคาที่แตกต่างกัน
ด้านบุคลากร	
1	ขาดแคลนอัตรากำลังที่มาทดแทน ในกรณีการเกษียณอายุราชการ การลาออกจากราชการ หรือเสียชีวิต ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติภารกิจ <ul style="list-style-type: none"> - กรณีผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่า ที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีทักษะและประสบการณ์ รวมถึงความชำนาญด้านภูมิประเทศในการปฏิบัติงาน - กรณีลูกจ้างประจำเกษียณอายุราชการจำนวนมากแล้วไม่มีอัตรากำลังมาทดแทน
2	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน <ul style="list-style-type: none"> - ด้านกฎหมายป่าไม้และการบังคับใช้กฎหมาย อาทิ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง - ด้านการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ อาทิ การใช้อาวุธปืน การตรวจยึด/จับกุม/ดำเนินคดี การประเมินมูลค่าความเสียหาย การตรวจพิสูจน์เนื้อไม้ - ด้านการป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน อาทิ การจัดทำแนวกันไฟ และขั้นตอนการจัดทำแนวกันไฟอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง - ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อาทิ การจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์/แผนที่ การใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้ระบบฐานข้อมูลจุดความร้อนจากภาพถ่ายดาวเทียม
3	อัตรากำลังของบุคลากรไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานในภูมิภาคบางแห่งมีพื้นที่ป่าในความรับผิดชอบและปริมาณงานจำนวนมาก ในขณะที่อัตรากำลังของบุคลากรมีน้อย อาทิ กรณีที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 สาขาแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ป่าในความรับผิดชอบประมาณ 3.5 ล้านไร่ ซึ่งข้าราชการ 1 คน ต้องรับผิดชอบพื้นที่จำนวนประมาณ 1 ล้านไร่ โดยมีงานที่ต้องรับผิดชอบ เช่น การตรวจสอบระวางชี้แนวเขต การจัดทำแผนระดับพื้นที่ การป้องกันไฟป่า การเฝ้าระวังการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การขออนุญาตเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า และการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ร่วมดำเนินการด้วย - พนักงานพิทักษ์ป่า เจ้าหน้าที่ตรวจป่า เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า และพนักงานดับไฟป่า มีจำนวนไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ ทั้งยังมีความเสี่ยงสูงจากการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรให้สอดคล้องและพร้อมรับมือกับงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง - นักวิชาการภูมิสารสนเทศ สำหรับจัดทำระบบข้อมูลรูปแปลงที่ดิน (Shapefile) และแผนที่ระบบภูมิสารสนเทศ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นักประชาสัมพันธ์ นิติกร เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ และเจ้าหน้าที่ธุรการไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งหัวหน้างานมีจำนวนน้อยกว่าปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะการแบ่งความรับผิดชอบ

ที่	นามปัญหา
	ให้ประจำอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย
4	<p>ศักยภาพของบุคลากรไม่ตอบสนองต่อภารกิจที่ปฏิบัติ เนื่องจากบุคลากรมีอายุมาก ทำให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีบุคลากรที่ปฏิบัติงานป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่าจำนวนมาก มีช่วงอายุตั้งแต่ 50 - 59 ปี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน - กรณีบุคลากรที่ปฏิบัติงานรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน รวมทั้ง ติดตั้งหลักเขต และป้ายป่าชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง มีความลาดชัน และยากต่อการเข้าถึง
5	ขาดสวัสดิการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยเฉพาะค่าตอบแทน ประกันสังคม และประกันชีวิต
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	
1	บ้านพัก และ/หรืออาคารสำนักงานเสื่อมสภาพ หรือชำรุด และ/หรือไม่เพียงพอ เนื่องจากบ้านพัก อาคารสำนักงาน และสิ่งประกอบภายในมีอายุการใช้งานมากกว่า 10 ปี โดยมีสภาพชำรุดและทรุดโทรม บ้านพักจำนวนมากไม่สามารถใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่
2	ครุภัณฑ์ (ไม่ใช่ยานพาหนะ) เสื่อมสภาพ ชำรุด และ/หรือไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อาทิ ตู้নিরภัยสำหรับเก็บอาวุธปืน วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ที่ใช้ระบบปฏิบัติการค้นหาพื้นที่บุกรุก เครื่องสนามสำหรับลาดตระเวนระยะไกล/ค้างคืน อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) เครื่องหาพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียมแบบพกพา (GPS) เครื่องพิมพ์ หมึกพิมพ์ เครื่องพิมพ์แผนที่ คอมพิวเตอร์สำนักงาน คอมพิวเตอร์แบบพกพา กล้องวงจรปิด เครื่องสำรองไฟ เครื่องเป่าลมถึงฉีดน้ำ นอกจากนี้ ครุภัณฑ์ที่ชำรุดหลายรายการไม่ได้รับการจำหน่ายออก
3	ยานพาหนะเสื่อมสภาพ หรือชำรุด และ/หรือไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้วยพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติงานมีบริเวณกว้างและมีระยะทางที่ไกล บางแห่งมีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง และลาดชัน ซึ่งยานพาหนะที่มีเสื่อมสภาพและชำรุดบ่อยครั้ง เนื่องจากมีอายุการใช้งานมากกว่า 10 ปี และรถยนต์จำนวนมากมีอายุการใช้งานมากกว่า 20 ปี ไม่คุ้มค่าต่อการซ่อมแซม ส่งผลต่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่
ปัญหาจากการดำเนินงานในภาพรวม	
1	<p>ฐานข้อมูลของหน่วยงานไม่ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานในภูมิภาคมีฐานข้อมูลขอบเขตพื้นที่ป่าที่รับผิดชอบไม่เป็นปัจจุบัน และข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่ได้มาจากแหล่งข้อมูลเดียวกัน ทำให้การดำเนินงานเกิดความซ้ำซ้อน และล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น - ระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลการลาดตระเวนไม่สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ทันท่วงที อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถติดตาม/ตรวจสอบได้ว่า จุดความร้อนที่เกิดขึ้นมีการตรวจสอบแล้วหรือไม่ อยู่ระหว่างกระบวนการใด และมีผลเป็นอย่างไร

ที่	นามปัญหา
2	ผู้นำชุมชนไม่สามารถยืนยันขอบเขตหมู่บ้านและพื้นที่หมู่บ้านตามเป้าหมายได้ชัดเจน จึงไม่สามารถดำเนินการสำรวจจริงวัด โดยเป็นพื้นที่คาบเกี่ยวกับพื้นที่ ส.ป.ก. ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน นอกจากนี้ หน่วยงานยังไม่มีฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลพื้นที่ภาวะผูกพันกรมป่าไม้ และการดำเนินคดีในพื้นที่รับผิดชอบ
3	<p>มาตรการ/แนวทางสำหรับการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีความไม่ชัดเจนของรูปแบบการดำเนินงานต่าง ๆ อาทิ การลาดตระเวน การจัดการปัญหาช้างป่า - กรณีการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หากพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ อุทกภัย วัตภัย อัคคีภัย โรคระบาด - กรณีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ (ใหม่) ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลงานเดิมให้ต้องแก้ไข และมีการจำแนกสถานะพื้นที่ เพื่อนำกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติไปดำเนินการ ซึ่งไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ หรือนำไปปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วนตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนด - กรณีอนุบัญญัติที่ออกตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ยังไม่แล้วเสร็จ จึงทำให้ยังไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
4	โครงการในภารกิจส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจกำหนดระยะเวลาเข้าร่วมโครงการเพียง 1 ปี เมื่อจบโครงการแล้วเกษตรกรอาจเปลี่ยนใจ นำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
5	เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 3, 4 และ 5 ก่อนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการน้อย เนื่องจากพื้นที่ที่ได้จัดสรรส่วนมากได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะอื่น
6	<p>กระบวนการทางกฎหมายใช้ระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างมาก ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้าขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีผู้ที่เคยได้รับการอนุญาตเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เพื่อไม่ให้ดำเนินการรื้อถอนต้นปาล์มน้ำมัน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการรื้อถอนต้นปาล์มน้ำมันในพื้นที่ที่ลงนามในสัญญาจ้างไปแล้วได้ จึงทำให้การดำเนินการรื้อถอนหยุดชะงัก - กรณีการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อผู้ครอบครองที่ดินในพื้นที่ดำเนินการไม่ใช่ผู้ยากไร้หรือผู้ไร้ที่ดินทำกิน
7	ระเบียบการจ่ายเงินอุดหนุนให้กับเกษตรกรเป็นการส่งจ่ายในรูปแบบเช็คเงินสด ซึ่งเกษตรกรจำนวนหนึ่งไม่สะดวกในการเดินทางไปรับเช็คเงินสดที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ท้องที่
8	<p>การกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการไม่ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีเกษตรกรเสียชีวิต ตามระเบียบจะต้องให้ออนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการก่อน จึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการต่อได้ แต่หากสามารถดำเนินการได้จะถือว่าสิ้นสุดโครงการด้วยเหตุสุดวิสัย

ที่	นามปัญหา
	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่จำนวนมากทำสวนยางพารา ปาล์ม น้ำมัน และสวนผลไม้ ซึ่งเกษตรกรที่ต้องการปลูกไม้เศรษฐกิจส่วนใหญ่สนใจปลูกเสริมหรือปลูกร่วมกับพืชเกษตรหลัก หรือปลูกเป็นแนวขอบเขตสวน ทำให้จำนวนไม้เศรษฐกิจที่สามารถปลูกได้ต่อไร่มีจำนวนไม่มาก ส่งผลให้ไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ของโครงการที่กำหนดให้ต้องปลูกไม้จำนวน 100 ต้น/ไร่
9	<p>ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความเข้าใจด้านการดูแลรักษาป่า ประโยชน์ของป่า โทษของการทำลายป่า และระเบียบ (ท้าย) กฎหมายป่าไม้ต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนปฏิบัติเฉพาะเรื่อง ประกอบกับปัญหาของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและขาดการเข้าถึงเทคโนโลยี จึงทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ อีกทั้งยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและชาวบ้านในพื้นที่เท่าที่ควร</p>
10	<p>ประชาชนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในด้านการป่าไม้ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ/หรือไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีราษฎรเรียกร้องขอที่ดินทำกิน พยายามขัดขวางการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ - กรณีประชาชนต้องการที่ดินทำกินเพิ่ม โดยไม่ตระหนักถึงความสำคัญของป่าและการอนุรักษ์ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้รับประโยชน์จากป่าไม้โดยตรง - กรณีราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ถาวรต้องการเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ส.ป.ก. เนื่องจากมีความเข้าใจว่าสามารถใช้เป็นหลักค้ำประกันทางการเงินได้มากกว่าเอกสารของกรมป่าไม้ - กรณีราษฎรที่ครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้รับ ส.ป.ก. 4 - 01 ซึ่งรังวัดและออกหนังสืออนุญาตคละเคลื่อน ทำให้ขอบเขตพื้นที่เกินกว่าที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ไม่ให้ความร่วมมือและไม่แจ้งการครอบครองที่ดินกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ - กรณีราษฎรบางพื้นที่อยู่อาศัยรวมตัวกันเป็นชุมชนเมือง จึงไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการแก้ไขปัญหาดินทำกิน ตามมติคณะรัฐมนตรี 26 พฤศจิกายน 2561 ได้ ในขณะที่บางรายไม่ทราบถึงมาตรการแก้ไขปัญหาดินทำกิน ตามมติดังกล่าว - กรณีความไม่ตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดูแลรักษาป่า รวมถึงการปลูกไม้เศรษฐกิจและไม่เชื่อมั่นในตลาดไม้เศรษฐกิจ
11	<p>การขาดแคลนแหล่งน้ำในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากฝนทิ้งช่วงนานและไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตและอัตราการรอดตายของต้นไม้ที่ดำเนินการปลูกมีประสิทธิผลน้อยลง</p>

ข้อเสนอแนะจากการติดตามผลการดำเนินงานของกรมป่าไม้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ผลจากการติดตามการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในภาพรวมของกรมป่าไม้ ทั้ง 3 รอบ ได้แก่ รอบ 6 เดือน รอบระหว่างปี และรอบ 12 เดือน หน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของกรมป่าไม้ ดังนั้น จึงขอเสนอข้อเสนอแนะ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะแบบภาพรวม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านแผนงานและงบประมาณ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านการดำเนินงานตามภารกิจ โดยได้กำหนดหน่วยงานที่ควรนำไปปรับปรุงและ/หรือพัฒนาการดำเนินงานเป็นรายชื่อ ดังต่อไปนี้

ที่	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ
ด้านที่ 1 ด้านแผนงานและงบประมาณ		
1	<p>หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติจริง สำหรับ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ การดำเนินกิจกรรมป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ มีค่าใช้จ่ายในการออกลาดตระเวนเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง ค่าวัสดุ น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น รวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับสร้างบ้านพัก และอาคารสำนักงาน ➢ การดำเนินกิจกรรมป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน มีหลายภารกิจ เช่น การจัดทำแนวกันไฟ ซึ่งต้องใช้งบลงทุนและการประสานงานเครือข่าย ที่มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง และค่าวัสดุ น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น รวมทั้งเงินสนับสนุนเครือข่าย ฯ ➢ การดำเนินกิจกรรมโครงการสร้างป่าสร้างรายได้ให้ครอบครัวเพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ➢ การดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการป่าชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และกิจกรรมส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ต้องใช้งบดำเนินงานสำหรับเป็นค่าเดินทางในการติดตามและประสานงานให้คำแนะนำแก่ป่าชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า ➢ สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ ➢ สำนักจัดการป่าชุมชน
2	<p>หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรปรับแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า ➢ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
3	<p>หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สำหรับ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ สนับสนุนเครือข่าย ฯ เนื่องจากเครือข่าย ฯ ได้รับเงินอุดหนุนจากกรมป่าไม้ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า

ที่	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ
	➤ ปลุกฟื้นฟูป่าในพื้นที่เสื่อมโทรม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้มีความชัดเจนและทั่วถึง	➤ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
4	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรเร่งรัดการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนงานเร็วยิ่งขึ้น	สำนักจัดการที่ดินป่าไม้
ด้านที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
1	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ อารูสปืน ภาพถ่ายดาวเทียม อากาศยานไร้คนขับ (Drone) อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และวัสดุสำนักงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	ทุกหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้
2	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ระบบค้นหาพื้นที่บุกรุกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ระบบพีทักซ์ไฟร์) ระบบฐานข้อมูลจุดความร้อนจากภาพถ่ายดาวเทียม และแพลตฟอร์มการแจ้งเตือนการกระทำผิดเกี่ยวกับป่าไม้	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรให้การสนับสนุน/จัดสรรรถยนต์ประเภทรถบรรทุก (ดีเซล) ขนาด 1 ตัน ปริมาตรกระบอกสูบไม่ต่ำกว่า 2,400 ซีซี หรือกำลังเครื่องยนต์สูงสุดไม่ต่ำกว่า 110 กิโลวัตต์ ขับเคลื่อน 4 ล้อ แบบมีช่องว่างด้านหลังคนขับ (Cab) เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ	หน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ที่ปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารหรือเป็นพื้นที่ที่ยากต่อการเข้าถึง
ด้านที่ 3 ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล		
1	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีสมรรถนะและความพร้อมสามารถรองรับการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยจัดฝึกอบรม การจัดประชุมชี้แจง และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้, การจัดการช้างป่า, การลาดตระเวน, การจัดทำแนวกันไฟ, การใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน, การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น	ทุกหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้
2	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ และจัดสวัสดิการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปราม เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อผลักดันการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่	สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า
3	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรสำรวจความต้องการอัตรากำลังจากทุกหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ เพื่อจัดทำกรอบอัตรากำลังให้เพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจความรับผิดชอบ กรณีกรอบอัตรากำลังในตำแหน่งที่จำเป็นมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	สำนักบริหารกลาง

ที่	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ
	เช่น นักวิชาการภูมิสารสนเทศ นิตินกร พนักงานพิทักษ์ป่า ช่างสำรวจ เจ้าหน้าที่ธุรการ และลูกจ้างชั่วคราว (TOR)	
ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินงานตามภารกิจ		
1	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรกำหนดรูปแบบการลาดตระเวนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นหลักฐานรับรองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ และให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกพื้นที่	สำนักป้องกันรักษาป่า และควบคุมไฟป่า
2	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรหาแนวทางในการจัดการไม้ของกลาง นอกเหนือจากไม้มีค่า 6 ชนิด ในคดีสิ้นสุดแล้วให้สามารถจำหน่ายออกไปได้ เพื่อไม่ให้ไม้เหล่านี้ผู้พัง เสื่อมสภาพ และนำมาใช้ประโยชน์ อีกทั้ง ยังเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้กรมป่าไม้อีกด้วย	
3	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาให้กับป่าชุมชน เพื่อจัดทำแบบเสนอกิจกรรมบริหารจัดการป่าชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับแผนงานและงบประมาณ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่ขัดต่อข้อกฎหมาย	สำนักจัดการป่าชุมชน
4	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมโครงการ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน	สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้
5	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรส่งเสริมการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งหาตลาดรองรับสำหรับจำหน่ายสินค้า	สำนักโครงการพระราชดำริ และกิจการพิเศษ
6	หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบควรดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุในการประสานกรมขนส่งทางบก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานเรื่องการขายทอดตลาดของรถยนต์ที่เสื่อมสภาพ	สำนักบริหารกลาง

2. ข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจติดตามและประเมินผล เป็นข้อเสนอแนะจากสำนักแผนงานและสารสนเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจติดตามและประเมินผลของกรมป่าไม้ ที่ได้นำข้อมูลมาจากรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามแบบติดตามผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 การติดตามผลในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง มารวบรวม ประมวล วิเคราะห์ และสรุปผล ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากมุมมองของหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจติดตามและประเมินผล ดังนี้

2.1 กรมป่าไม้ควรทบทวนกรอบอัตรากำลังทั้งหมดขององค์การ พร้อมทั้งสำรวจความต้องการด้านอัตรากำลังจากทุกหน่วยงานในสังกัด แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่วมกับหารือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เพื่อจัดสรรอัตรากำลังให้เพียงพอ และเหมาะสมกับภารกิจความรับผิดชอบกับสภาวะปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และมุ่งเน้น

การจัดลำดับความสำคัญในผลผลิตเป้าหมายเป็นลำดับแรก ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูลบุคลากรให้ครอบคลุมสามารถนำมาใช้ในการติดตามความเปลี่ยนแปลง และประเมินผลหรือแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2.2 กรมป่าไม้ควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านยุทธศาสตร์ (2) ด้านการปฏิบัติงาน (3) ด้านการเงิน และ (4) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับ บนพื้นฐานของภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ เช่น อัตราการเกิดของประชากรไทยที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ความแปรปรวนของสภาพอากาศจากปรากฏการณ์เอลนีโญ - ลานีญา เพื่อลดโอกาสที่อาจทำให้การบริหารราชการไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์การ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเงิน และภาพลักษณ์ของหน่วยงานเป็นสำคัญ

2.3 กรมป่าไม้ควรกำกับให้หน่วยงานส่วนกลางที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ พิจารณาทบทวนและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งความสำเร็จที่หน่วยงานปฏิบัติสามารถดำเนินการได้จริง เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัดและการกำหนดค่าเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากการติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า หลายหน่วยงานจัดทำตัวชี้วัด และกำหนดค่าเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จึงส่งผลให้การดำเนินงานของกรมป่าไม้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายเงิน หรือเกิดความขัดข้องทำให้ยากต่อการปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จตามเป้าหมาย

2.4 กรมป่าไม้ควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดติดตามผลการดำเนินงานในโครงการ/กิจกรรม ที่รับผิดชอบอย่างใกล้ชิด และรายงานผลการดำเนินงานให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหากพบปัญหาระหว่างดำเนินการให้หน่วยปฏิบัติรีบแจ้งหน่วยงานส่วนกลางที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ทราบโดยด่วน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์ นอกจากนี้ หน่วยงานส่วนกลางที่กำกับดูแลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ต้องนำผลการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของกรมป่าไม้ และข้อสังเกต ที่สำนักแผนงานและสารสนเทศเสนอ ไปใช้ประกอบการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้วย เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งควรนำไปใช้สำหรับ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้วย สืบเนื่องจากการติดตามผลการปฏิบัติงานในหลายพื้นที่พบว่า หน่วยปฏิบัติประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน จนทำให้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ถึงแม้จะปฏิบัติงานได้แล้วเสร็จ แต่ผลสัมฤทธิ์ของงานกลับเกิดประโยชน์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น และขาดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณในปีถัดไป

2.5 กรมป่าไม้ควรเร่งตรวจสอบและจัดทำข้อมูลพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ให้ครบถ้วน ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานในสังกัดนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการจัดตั้งคำขอ งบประมาณประจำปี รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติงานที่สามารถดำเนินการได้จริงและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า ข้อมูลพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้เกิดความคลาดเคลื่อนบ่อยครั้ง พื้นที่เป้าหมายที่แผนปฏิบัติงานกำหนดไว้ปรากฏว่า เกิดการทับซ้อนกับเขตปฏิรูปที่ดิน ทับซ้อนกับแปลงปลูกป่า โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ฯ (FPT) บางส่วนอยู่ในพื้นที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) หรือกรมธนารักษ์ (ที่ราชพัสดุ) หรือพบว่าพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งจะต้องเสียเวลา กับการเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือต้องเสียเวลากับการปรับ แผนปฏิบัติงานใหม่ ล้วนส่งผลทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความล่าช้า หรือไม่สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน

2.6 กรมป่าไม้ โดยหน่วยงานส่วนกลางที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติจริงเป็นสำคัญ ซึ่งต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน รวมถึงตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการ